

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Alia argumenta solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

... animalibus, sicut de nobis. In quo etiam sensu intelligendum est id quod dicit Apostolus 1. ad Corinth. 9. Nunquid de bobus cura est Deo? ut explicat D. Thomas hic art. 2. ad 5.

Animalibus, sicut de nobis. In quo etiam sensu intelligendum est id quod dicit Apostolus 1. ad Corinth. 9. Nunquid de bobus cura est Deo? ut explicat D. Thomas hic art. 2. ad 5.

Tertio responderi potest cum Sylvio, loco supra citato, illum locum esse unum ex illis, quos ipsemet Hieronymus in libro contra Rufinum, dicit se in commentariis super Prophetas, non ex sua, sed ex aliorum sententia exposuisse.

Objicies secundo cum Bellarmino, & Mariana, testimonium D. Thomae quaest. sequenti art. 7. ubi ait: Licet Deus sciat numerum omnium individuorum, non tamen numerus vel boum, vel culicum, vel aliquorum hujusmodi, est praordinatus a Deo.

Respondeo illos Autores textum D. Thomae fideliter non referre, sed omittere unam particulam integritati sensus profus necessariam, & ex qua omnino pendet intelligentia doctrinae D. Thomae. Non enim absolute dicit Sanctus Doctor, quod numerus boum, vel culicum, vel aliquorum hujusmodi, non est praordinatus a Deo, sed quod non est per se praordinatus a Deo. Quae particula per se, valde notanda est: ex illa enim aperte colligitur, quod S. Thomas ibi solum intendit docere, quod sicut in universo quaedam sunt quae propter se providentur, in quibus essentialiter consistit perfectio universi, quaeque perpetuitatem habent, sicut & universum est perpetuum. Alia vero non providentur propter se, sed propter aliud, qualia sunt individua corruptibilia, quae perpetuitatem habere non possunt nisi in specie, quaeque licet praordinata sint & provisa, non tamen sunt provisa, nisi propter perpetuum esse speciei conservandum; cum contra ipsa species propter se sit provisa, ut per se pertinet ad perfectionem universi. Ita reproborum numerus est quidem a Deo praescitus & praefinitus, sed non per se, seu principaliter, sicut numerus praedestinatorum. Praedestinati enim a Deo praordinantur principaliter ad bonum universi, scilicet ad finem supernaturalem, seu ad gloriam Dei, quatenus beatitudinem consequuntur: reprobi vero solum secundario, quatenus sunt propter electos quibus omnia cooperantur in bonum, & quatenus ratione illorum manifestatur misericordia Dei in electis. Et ita clare mentem suam explicat S. Doctor quaest. 5. de verit. art. 3.

Objicies tertio: Ex providentia & cura tam vilium & imperfectorum animalium, qualia sunt culices, mulca, serpentes, vermiculi, & similia, vilesceret divina majestas; nam ut communiter dicitur: De minimis non curat Praetor. Unde Augustinus relatus a D. Thoma hic art. 3. ait: Melius est quadam nescire, quam scire, ut vilia: Ergo talis providentia non est in Deo ponenda.

Respondeo negando Antecedens, ut enim inquit S. Doctor ibidem in resp. ad 3. Licet nobis melius sit non cognoscere mala & vilia, in quantum per ea impeditur a consideratione aliquorum meliorum, non tamen Deo qui simul omnia uno intuitu videt. Et qui (ut inquit Dionysius) nec secundum visionem singulis se immittit, sed secundum unam causam continentiam, omnia scit.

Addo quod, tantum abest quod infinita Dei majestas, ex tam vilium & imperfectorum animalium cura vilescat, quin potius in illis, magis ejus infinita sapientia & potentia relucent, quam in aliis animalibus ingentis molis & magnitudinis.

Videri etiam potest Seneca in libro de providentia, ubi divina providentiae causam eleganter defendit, & plures egregias assignat rationes, cur bonis viris accidant mala in hac vita. In praemis enim dicit: Cum videris bonos viros, aegros, laborare, sudare, per arduum ascendere, in montem lassivire, & voluptatibus fluere, cogita horum nos modestia delectari, verularumque horum nos disciplina contineri, horum aliam vitam. Idem tibi de Deo liqueat: bonum virtutum delicias non habet, experitur, indurat, sibi illum non parat. Quare multa bonis viris adversa veniunt? Nihil accidere bono viro mali potest. Non miscetur vitiosa. Quemadmodum tot annes supernae desertarum mirum, tanta Mediterraneorum vis fontium, non mutant saporem maris, nec remittunt quidem... ita adversarum impetus rerum, viri sortis non vertit animum; manet in statu, & quidquid evenit, in suum colorem trahit, est enim omnibus exterris potentior... Omnia adversa exercitationes parat... Marce sine adversario virtus. Tunc apparet quantae sit, quantum valeat, polleatque, cum quid populi patientia ostendit... Languent per inertiam segnata, ne labore tantum, sed mole, & ipso sui onere deficiunt. Non fert ullum ictum illa sa felicitas. At ubi aspectus furis cum incommodis suis rixa, calum per injurias ducit, nec ulli malo cedit, sed etiam si ceciderit, de genu pugnat. Tandem concludit cum Demetrio Philosofo: Nihil sibi videri infelicis, cui nihil unquam evenit adversi. Cui concitat Boetius libro de consolatione dicens, Infelicitissimam infortunii genus esse, semper fuisse scitum.

S. VI.

Alia argumenta solvuntur.

Contra secundam & tertiam conclusionem, Objici potest celebre Hieronymi testimonium super caput 1. Abacuc Prophetae, ubi sic loquitur: Absurdum est ad hoc Dei deducere majestatem, ut sciat per momenta singula quot nascantur culices, quotve moriantur: quae cimicum, & pulicem, & muscarum sit in terra multitudo, quanti pisces in aqua narent &c. Non sumus tam fatui adulatores Dei, ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsos injuriosi simus, eandem rationalium quam irrationalium providentiam esse dicentes.

Respondeo primo, quod Hieronymus tantum negat, particulatim & alternatim Deum talia nosse, vel per diversa temporum momenta sic illa cognoscere, sicut per varia momenta deficiant, vel incipiunt. Ita hunc locum explicat Magister sentent. in r. dist. 39. & Alensis 1. parte dist. 26. m. embri. 4. art. 4. ubi ait: Scit Deus quantum sit multitudo pulicum, culicum, & muscarum: sed non scit hoc per momenta singula, imo simul & semel omnia.

Secundo responderi potest, quod Hieronymus in eo loco solum vult, Deum non habere ita peculiarem curam & providentiam de illis

In Bibli...

lib. 11
cap. 2
Epiſt.
3.

dinis. Ut enim eleganter ait Plinius: Rerum natura nusquam magis quam in minimis tota est. Et D. Hieronymus ad Heliodorum: Creatorem non in caelo tantum miramur, & terra, Sole, & Oceano, Elephantis, Camelis; sed & in minimis quoque animalibus, formicis, culice, muscis, vermiculis, & istiusmodi genere, quorum magis scimus corpora quam nomina, eandemque in cunctis admiramur solertiam. Item Augustinus libro 3. de Genesi ad litteram cap. 6. Creat minima corpore, acuta sensu animantia, ut majore attentione superamus agilitatem muscae volantis, quam magnitudinem jumenti gradientis, ampliusque miremur opera formicae, quam onera camolorum. Unde serm. 119. de tempore concludit, quod Deus magnus est in magnis, nec parvus in minimis. Videri etiam potest Pater Ludovicus Granatenſis in Cathedra 1. parte cap. 18. ubi de hoc eleganter & eruditè suo morte disserit.

§. VIII.

Solvitur alia obſectio, & quomodo Divina providentia, rerum contingentiam & libertatem non tollat, breviter declaratur,

39. **O**bjicies ultimò contra ultimam conclusionem. Si res humanae divinà providentiã regerentur, & ea quae fiunt à nobis, essent ab aeterno à Deo praedeterminata, ac praedestinata, tolleretur omnis libertas & contingentia nostrorum actuum, & omnia quae fiunt à nobis, fatali quadam necessitate contingerent: quia aeternum illud divinae providentiã decretum, esset immutabile, & infructibile, & in tempore à Deo praedeterminato, infallibiliter suum consequeretur effectum; & sic frustra fierent exhortationes, consultationes, deliberationes, preces, orationes, & similia. Unde Seneca in Oedippo.

Fatis agimur, ceditur fati.
Non sollicita possunt cura
Mutare rati flamma fusi.
Quidquid patimur mortale genus.
Quidquid facimus, venit ex alto.
Vix illa Deo verissime licet.
Qua nexa sunt currant tansis.
It cuique ratus prece non ulla
Mobilis ordo.

Et Horatius lib. 1. Ode ad Fortunam:

Te semper anteit sava necessitas,
Clavos, trabales, & cuneos manu gestans
Abena, nec severus uncus dbeſt,
Liquidumque plumbum.

40. **R**espondeo idem argumentum sub aliis terminis proponi à Seneca Philosopho, lib. 2. naturalium quaestionum, ubi postquam divinae providentiã (quam alio nomine fatum appellat) immobilitatem, efficacissimis rationibus demonstravit, haec sibi objicit.

Fata aliter jus suum peragunt, nec ulla commoventur prece: non misericordia fleſcuntur, non gratia, servant cursum irrevocabilem, ex destinato fluunt. Quemadmodum rapidum aqua torrentium in se non recurrit, nec moratur quidem, quia priorem superveniens praecipitat. Sic ordinem rerum fati aeterna series rotat, cujus haec prima lex est, stare decreto. Quid enim intelligis fatum? Existimo necessitatem rerum omnium, actionumque, quam nulla vis rumpat. Nanc si sacrificiis, & capite nivea agna exorari judicis: divina non noſti. Sapientis quoque sententiam

A negatis posse mutari, quanto magis Dei? Cum sapiens quid sit optimum in praesentia sciat, illius divinitati omne praesens sit. ... Quid ergo expiationes, procreationes, quid orationes quae Divi sunt pro aliquo munere obtinendo?

Huic difficultati egregius ille Philosophus respondet: Quaedam à Divi immortalibus ita suspensa relata sunt, ut in bonum vertant, si ad vota praesentia fuerint, si vota suscepta. Ita non est hoc contra fatum, sed ipsum quoque in fato est. Aut futurum, nequit, est aut non? Si futurum est, etiam si non suspensis vota, non fiet. Falsa est ista interrogatio, quia illam mediam inter ista exceptionem praeterit. Futurum (inquam) hoc est, sed si vota suscepta fuerint, hoc quoque necesse est, fato comprehensum sit, aut suspensum vota aut non. Puta fatum est, ut hic desertus sit, sed si litteras didicerit, ab eodem fato continetur ut litteras discat, idè discet. Hic dives erit, sed si navigaverit: ar in illo fati ordine, quo patrimonium illi grande promittitur, hoc quoque protinus fatum est ut non get, idè navigabit. ... Sic cum sanitas videatur esse de fato, debetur tamen medico, quia ad nos beneficium fati per hujus manus venit.

Haec Seneca praclare difficilem illam, immutabilis providentiã cum rerum contingentia, humanorumque actuum libertate concordiam explicavit, quo non melius Christianus Theologus: eodem enim modo illam declaravit S. Thomas 3. contra Gent. cap. 94. in verbis: Cum divina providentia non solum subdatur effectus, sed etiam causa & modi essendi, non sequitur quod si omnia Dei providentia aguntur, quod nihil sit in nobis: sic enim sunt à Deo provisã: ut per nos liberè & contingenter fiant. Et hic art. 4. primo loco ubi objicit: Omnis effectus qui habet aliquam causam per se, quae jam est, vel fuit, ad quam de necessitate sequitur, provenit ex necessitate: ut Philosophus probat in 6. metaphys. Sed providentia Dei cum sit aeterna, praexistit, & ad eam sequitur effectus de necessitate non enim potest divina providentia frustrari: Ergo providentia divina necessitatem rebus provisã imponit.

D Cui argumento sic responderet: Ad primum dicendum, quod effectus divinae providentiã non solum est aliquid evenire quocumque modo, sed aliquid evenire vel contingenter, vel necessario; & illud evenit infallibiliter & necessario, quod divina providentia disponit evenire infallibiliter & necessario; & illud evenit contingenter & liberè, quod divina providentia ratio habet, ut contingenter & liberè eveniat. De hoc plura dicemus in Tractatu de praedestinatione, ubi veram ac legitimam humanam libertatem, cum divina Providentia, & Praedestinatione concordiam, fusè exponemus.

§. IX.

E **U**ltimum argumentum diluitur, & explicatur modus quo mali subſcuntur divinae providentia.

Objicies ultimò: Si daretur divina providentia, illa esset universalis, subindeque non solum ad bonos, sed etiam ad malos aliquo modo se extenderet: At Deus nullam habet providentiã de malis & peccatoribus, cum eos non amet, sed odio habeat, nec malum & peccatum ab eis excludat, sed eos peccare sinat, & in peccato perseverare, ac mori permittit: Ergo &c.
Respondeo concessã Majori, negando Minorem, Deus enim non solum bonorum, sed etiam malo-